

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym, (o interpretację przepisów)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 16 czerwca 2020 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w

L. na rzecz odwołującej się S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki Komandytowej w S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 maja 2018 r., sygn. akt XI U (...) w sprawie o podleganie ubezpieczeniom społecznym.

Rozpoznając odwołanie strony powodowej, Sąd Pierwszej Instancji zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i uznał za prawidłowe stanowisko odwołującego przedstawione we wniosku o interpretację złożonego w dniu 28

grudnia 2017 r. orz zasądził od zakładu rentowego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania procesowego. Sprawa dotyczyła interpretacji, czy obecnie zatrudniani oraz zatrudnieni w przyszłości przez odwołującą obywateli republiki Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Federacji Rosyjskiej, Ukrainy i Federalnej Demokratycznej Republiki Nepalu, z którymi spółka ma zawarte umowy zlecenia oraz będzie zawierała umowy zlecenia i umowy o pracę, których pobyt w Polsce ma charakter czasowy, tj. nie ma charakteru stałego – podlegają, czy też nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w Polsce. Według stanowiska Odwołującej, obowiązujące przepisy prawa w tym zakresie, a w szczególności ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewidują obowiązku podlegania w tym zakresie ubezpieczeniom społecznym. Sąd Pierwszej Instancji, dokonując oceny stanu faktycznego w kontekście art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz regulacjach unijnych, jak również umowach międzynarodowych uznał stanowisko Odwołującej za uprawnione.

Sąd Apelacyjny uznał apelację pozwanego za niezasadną, stwierdzając, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni przepisów prawa obcego oraz krajowego, a w szczególności art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Powołany bowiem przepis odnosi się nie tylko do cudzoziemców zatrudnionych w placówkach dyplomatycznych i konsularnych oraz innych tego rodzaju, ale także do cudzoziemców niezatrudnionych w takich miejscach, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego. Ponadto okoliczność, że we wniosku o interpretację wskazano wynikające z przepisów regulujących pobyt cudzoziemców na terenie RP limity czasowe tego pobytu, nie oznacza, że są one tożsame z okresami podejmowania aktywności stanowiącej tytuł do ubezpieczenia społecznego. Sąd Apelacyjny stwierdził również, że zaskarżone rozstrzygnięcie nie stanie na przeszkodzie ewentualnemu objęciu przez organ rentowy ubezpieczeniem obywateli wskazanych państw obcych w razie stwierdzenia, że ich pobyt na obszarze RP ma jednak charakter stały, jako że w takim przypadku art. 5 ust. 2 ustawy systemowej nie będzie miał do nich zastosowania.

Powyższy wyrok pozwany organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną w całości, zarzucając w oparciu o art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. naruszenie prawa

materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 1 i pkt 4 w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy systemowej poprzez błędną wykładnię, że zatrudnione na podstawie umowy zlecenia lub umowy o pracę osoby nie będące obywatelami Polski ani państw Unii Europejskiej, których pobyt na terytorium RP nie ma charakteru stałego – nie podlegają z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym ; naruszenie art. 2a ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej poprzez ich niezastosowanie, co doprowadziło do zróżnicowania sytuacji prawnej zleceniobiorców nie będących obywatelami Polski ani innych państw UE z sytuacją obywateli RP w kontekście podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym; naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1 i pkt 4 w związku z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy systemowej poprzez stwierdzenie, że cudzoziemcy, których pobyt nie ma charakteru stałego, zatrudnieni przez polskiego przedsiębiorcę na terytorium RP na podstawie umów o pracę lub umów zlecenia nie mają obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym ; naruszenie art. 6 umowy z dnia 18 maja 2012 r. zawartej pomiędzy RP a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że obywatele Ukrainy wykonujący pracę wyłącznie na terytorium RP nie podlegają ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium pracują ; naruszenie art. 7 ust. 1 umowy z dnia 9 września 2013 r. pomiędzy RP a Republiką Mołdawii o ubezpieczeniu społecznym poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że obywatele Republiki Mołdawii wykonujący pracę wyłącznie na terytorium RP nie podlegają ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium pracują. Pozwany organ rentowy wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ ust. 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujące rozbieżności w orzecznictwie. Pozwany wnosi o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania wnioskodawcy oraz o rozstrzygnięcie o kosztach procesu i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 31 stycznia 2019 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę wykładni przepisu prawnego budzącego poważne wątpliwości, tj. wobec zastanego w sprawie stanu faktycznego w kontekście art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Potrzeba wykładni przepisów prawa budzących wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, oznacza sytuację, w której w sprawie występuje kwestia o niejasnym charakterze, będąca źródłem istotnych wątpliwości lub różnic zdań w orzecznictwie, mająca znaczenie dla oceny dochodzonego roszczenia (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, niepubl. oraz z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.).

Twierdzenia skarżącego nie wystarczają do wykazania, by w sprawie doszło do ziszczenia się przesłanki wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W uzasadnieniu skargi nie zawarto szerszego rozwinięcia, ani pogłębionej analizy prawnej. Ograniczono się do stwierdzenia, że istnieje potrzeba ustalenia, czy obecnie zatrudniani oraz zatrudnieni w przyszłości przez odwołującą obywatele republiki Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Federacji Rosyjskiej, Ukrainy i

Federalnej Demokratycznej Republiki Nepalu, z którymi spółka ma zawarte umowy zlecenia oraz będzie zawierała umowy zlecenia i umowy o pracę, których pobyt w Polsce ma charakter czasowy, tj. nie ma charakteru stałego – podlegają, czy też nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w Polsce.

Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis, którego wykładnia jego zdaniem budzi wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, lecz musi ponadto wyjaśnić w sposób pełny i wyczerpujący, na czym polegają zaistniałe wątpliwości wraz ze wskazaniem pożądaney interpretacji lub powołać orzeczenia wskazujące na rozbieżną wykładnię przepisu. Tego wymagania skarżący nie dopełnił, co przesądza o tym, że jego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może zostać uwzględniony.

Nie można uznać, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Istota stanowiska Sądu Apelacyjnego sprowadza się do stwierdzenia, że art. 5 ust. 2 ustawy systemowej odnosi się nie tylko do cudzoziemców zatrudnionych w drugim członie tego przepisu, ale także do cudzoziemców niezatrudnionych w takich placówkach, co jest spójne z jednolitą w tym względzie linią orzecniczą Sadu Najwyższego (I UK 303/07; I UK 60/11; III UK 215/10, czy II UK 116/08). Sąd jednocześnie stwierdził, że interpretacja nie dotyczyła rozumienia pojęcia „*których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego*”, a rzeczywisty charakter pobytu konkretnych osób może być badany w toku odrębnych postępowań. Ponadto, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania organ rentowy powołał się na orzeczenia, w których nie zanegowano takiego pojmowania art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, lecz zastanawiano się nad treścią pojęcia : „*których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego*”, np. w sprawie II UK 348/17: „*O tym, czy pobyt obywatela obcego państwa w Polsce ma charakter stały czy niestały nie przesadza rodzaj wydanego mu zezwolenia, tj. na czas oznaczony czy nieoznaczony*”. Organ rentowy nie wykazał zatem, że istnieje rozbieżny pogląd w orzecznictwie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W zakresie kosztów zasądza się od powoda na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) na korzyść organu rentowego kwotę 240 zł.